

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' בהר י"א אייר תשע"ו

החברותא בטאן פנימי לחברים גליון מס 531

פנינים יקרים

וידבר ה' אל משה בהר סיני וכו' (כה, א) יש שני דרכים לבעל בחירה אחד קצרה ואחד ארוכה, קצרה וארוכה דרך הרשעים הבוחרים בתאוות עוה"ז, ארוכה והיא קצרה דרך הצדיקים הטורחים בעוה"ז כדי שיאכלו לעוה"ב, אך כדי לבחור בדרך הארוכה שהיא קצרה צריך הקדמה אחת כוללת שהיא להתרחק תכלית הריחוק מהגאווה כדי ליכנס בשער הכניעה, כזה יובן שפרשה זו נאמרה בהר סיני כדי שילמד מהר סיני שזכה להנתן בו התורה מצד הכניעה.

וידבר ה' אל משה בהר סיני וכו' (כה, א) רש"י בשם התו"כ מה ענין שמיטה אצל הר סיני? אלא מה שמיטה נאמר כללותיה ופרטותיה מסיני אף כולן נאמרו מסיני. נראה לומר דהיקש המצוות לשמיטה להורות כי כל המצוות לא נתנו לנו לעשותם מצות אנשים מלומדה רק להמליך הבורא ב"ה ולקבל עול מלכות שמים על ידיהם והוא הענין שנתגלה ע"י שביתת השנה השביעית שידאו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר אנכי ה' אלקיך ומבלעדי אין אלקים.

וידבר ה' אל משה בהר סיני (כה, א) רש"י שואל מה ענין שמיטה להר סיני ע"ש, כללא דמילתא שבכל סוף דבר נכללים כל הסדר שקדמוהו והוא תכלית הכל והכל כאין בטל ומבוטל נגדו ונגדר אחריו, וזהו ענין שמיטה שכל הששה שנים נכללים בשביעית ומתבטלים נגדה והכל מסיני שהוא הביטול והאין כי ענין סיני הוא הענות.

וידבר ה' אל משה וכו' ושבתה הארץ שבת לה' וכו' (כה, ב) זה שלמד תורה הרבה נקרא סיני וכי תבואו אל הארץ לבחינת למוד שלא לשמה בדרך אנשי הארץ ילמוד תחילה שלא לשמה, אך לא יאשר במדרגה זו רק ושבתה הארץ שבת לה' שיבא מתוך הלמוד שלא לשמה שנקרא ארץ אל הלשמה הנקרא שבת לה'.

וכי תמכרו ממכר לעמיתך וכו' (כה, יד) לעמיתך בחד יו"ד בכל קריא לשון יחיד דכל ישראל הם באחדות אחד. (היכל הברכה)

אל תונו איש את עמיתו (כה, יז) כמו שמוזהר שלא להמעות את חבירו כך מזהר שלא ימעה את עצמו כאמרו שחבירו עשה כמה דברים מכוערים ואני נקי מהם, ובוה אני גדול ממנו והוא נגדי כלום, ובאמת כל הגדול מחבירו שהוא בעצמו נחשב לגדול מפחיתות חבירו שסובר בדעתו שחבירו הוא פחות, בודאי ידע נאמנה שיצרו גדול ממנו שהתוקף הוא ממנו שהוא בעצמו עשה ונתן כח ליצר יותר מחבירו אלא שהוא מועה את עצמו ומומו אינו רואה.

ולא תונו איש את עמיתו וכו' ויראת מאלקיך (כה, יז) כתב רש"י זה דבר תלוי בלב ואינו מכיר רק מי שהמחשבה בלבו, וצ"ב הלא גם בדבר התלוי במעשה יכולין לעשות בהסתר ולומר מי יראני וממילא גם בעשיה שייך ג"כ ויראת? אולם מפירוש זה נראה שגם האדם מועה ע"י חמדת הלב לרעה אלא שע"י יראה יוכל האדם להכיר את האמת נמצא שבדבר המסור ללב בקל מצוי המעות ומי שהמחשבה בלבו הוא עובד ה'.

כי לי הארץ (כה, כג) רש"י כי לי הארץ, אל תרע עיניך בה שאינך שלך, יוסבר על פי דאיתא בשם הבעש"ט דעיקר עבודת האדם היא לקשר כל עניניו וחפציו להביות"ש כדכתיב ומלכותו בכל משלה דבוה מקיים בכל דרכך דעהו, וזהו כוונת רש"י דאם האדם ממליך הבו"ה אזי ברוך הוא ומבורך בפי כל הנשמה וגדלו וטובו מלא עולם אבל אם אינו ממליך הבו"ה ש"ע על כל עניניו וחפציו אז באמת אינו שלו...

(מקרא קדש מהר"י מבלי)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש ז"ע"א פרשת בראשית קל"ה נכתב ע"י א"א

531 ב

בקרבי. כי בשעה שהוא בטל אל אחדות ה' הוא נהיה "כלל". וכאשר הוא בבחינת "ולבי חלל בקרבי" הוא נהיה מציאות של שלימות, וממילא הוא מסוגל להיות מה שהשלימות של הקדושה תובעת מאתו. נמצא שהביטול הוא שורש האחדות. וכאשר האדם מגיע לשלימות הבחירה, דהיינו שבכח הבחירה הוא מכיר באמיתות מציאותו וממילא הוא בשלימות הביטול במצב של "ולבי חלל בקרבי", אזי הוא יגיע לשלימות הצירוף של הפרט אל הכלל.

ועומק הענין הוא, שכל הבריאה היא צירוף של ניגודים, כמו השמים שהם אש ומים, אך מכיון שהרבש"ע אמר שיהיה שמים נהיה הדבר כן. ועל זה נאמר "כי הוא אמר ויהי", מה פירוש "ויהי"? ללא ניגוד וללא מחלוקת. ולמרות שמים לא סובלים אש ואש לא סובלת מים, נבראו השמים מאש ומים שסובלים זה את זה והתאחדו יחד לבחינת שמים. כי מחמת שהרבש"ע כביכול הוא כללי, שהוא שורש הכל המאחד את הכל, לכן הציוי שלו הוא אחדות, דהוא אמר - ויהי. ורצון ה' בבריאה הוא שהאדם התחתון כביכול יהיה כמוהו, מציאות של אחדות, כמו שנאמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", ובתוך מציאות הגוף יהיה כן. ולכן ברא באדם חרון-אף, אש, וברא מי תהום, ורצה שהאדם יגיע לאחדות ע"י בחירה שלו, ולא שיברא כך בציווי של הקב"ה.

איך יכול הגוף להגיע לשלימות כזו? כאשר הוא מגיע לשלימות הביטול. שהוא מבטל

רש"י כותב בתחילת התורה: א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית... שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה, הוא בראה, ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו, עכ"ל. ויש להבין, הרי גם בחומש בראשית יש מצוות, פו"ר, גיד הנשה, ומילה, ולמה אמר "לא היה צריך להתחיל אלא מהחודש הזה לכם"? אכן הכוונה בזה היא, שהחודש הזה לכם היא "מצוה הראשונה שנצטוו ישראל", המצוות שנאמרו קודם לכן נאמרו אל הפרט ולא אל הכלל, אמנם "החודש הזה לכם" נאמר אל כל כלל ישראל. והגם שמצוות פו"ר, גיד הנשה, ומילה נאמרו לפרט ובמילא בשביל הכלל כולו, מכל מקום התכלית היא המצוות שנצטוו ישראל, שנאמרו לכל הכלל, שמתחילות מ"החודש הזה לכם".

ומכאן, שהעיקר הוא הכלל, והכל תלוי בכלל. ללא הכלל אין כל התחלה. אם אנו רוצים התגלות אלקות על כל העולם צריך שיהיה בינינו אחדות, שנהיה כולנו "כלל" אחד, ללא אחדות לא יתכן שתהיה התגלות. ואת זה הקב"ה תובע מאתנו, שמן הפרטים נעשה כלל.

ודבר זה - שמן הפרט יהיה כלל - לא יתכן אלא ע"י שהאדם יגיע לשלימות הביטול, כמו שאמר דוד המלך ע"ה ולבי חלל

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

531 א

ברצון ובחירה. וכמו שהרבש"ע אמר ויהי, כך אנו נאמר שהאש והמים יהיו אחד בבחינת האנוש. והיינו שנגיע לכזו שלימות, לכה ביטול, שנהיה "כלל", שהאש והמים יהיו אחד ע"י ביטול הגוף, ונהיה כדוגמא של מעלה בבחינת גוף.

וכמו שהקב"ה הוא אמר ויהי, כך הצדיק הזה אומר ונהיה. כי כאשר האדם מגיע לבחינת "כלל" שהיא שלימות של אחדות הוי', והיא תכלית הבריאה שלשמה ברא הרבש"ע את העולם שהגוף יגיע לשלימות הביטול כדוגמא של מעלה, זו היא בחינת "חוצפה כלפי שמיא". דהיינו כמו שהרבש"ע הוא יחיד בעולמו ועושה בו כרצונו, הוא לא צריך לשאול אף אחד ולא להתחשב באף אחד, וכולם צריכים להכנע מפניו, כך הצדיק הזה שביטל את הגוף והגיע לשלימות גילוי הוי' בבחינת גוף, ואם כן אינו נחשב למציאות נפרדת מהרבש"ע, ואינו מציאות בפנ"ע שצריך להכנע, אין עוד מלבדו בעולמו, ואין כאן כל מציאות נפרדת. ולכן הוא שליט בעליונים ובתחתונים, מכיון שהתגלות הוי' אצלו היא יותר ממלאך. לפי שגילוי מציאות ה' שיש אצל המלאכים היא בטבע ללא בחירה, וזה שנברא בגוף השיג מציאות ה' ע"י בחירה, על ידי שהכניע את כל המציאות שבעולם, את הכל הוא הכניע לבחינת אחד, ועי"ז נהיה ה' אחד ושמו אחד", ותחת "מה אנוש כי תזכרנו" שאמרו המלאכים על האדם בראשית הבריאה, נהיה בחינת "ונחנו מה".

המשך יבוא אי"ה

א"ע באופן שהוא אינו מציאות לגמרי. שהרי הרבש"ע כאשר ברא את העולם היה נעלם ולא מציאות. ובכדי לתת לנו שמץ מושג על האחדות נבראו השמים והארץ ע"י ציווי באופן של אחדות, בכדי לשבר את האוון, להבין שהרבש"ע ברא את העולם בבחינת נעלם, שבחינה זו היא כלל המאחד את הכל מכיון שאינה מציאות, והכל בכדי שנלמד מזה לאיזו מדרגה עלינו להגיע, ולאיזו מדרגה אנו יכולים להגיע. וכמו שהרבש"ע ברא את העולם בהעלמה, כך הוא רוצה שאצל האדם תהיה אותה בחינה של העלמה. וכמו שהוא אמר ויהי בהעלמה כך הוא תובע מהגוף שכל אחד כביכול יעשה כמוהו, ויהיה מציאות כללי. האדם נברא כדוגמא של מעלה כמו שנאמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", והוא תובע ממנו שבבחירה שלו יגיע להיות כמוהו, וכמו שהוא למעלה כך יהיה האדם למטה ע"י בחירתו.

וכמו שמים העליונים קיימו את הציווי, והשמים שהם אש ומים סובלים את המים העליונים. שמים - אש ומים, שם-מים. כך צריך להיות גם במים התחתונים. האדם הוא בבחינת אש, חרון אף, הוא בוער כל היום, והמים רוצים לכבות את האש, והאדם צריך להיות בחינת "אחד" המאחד את הכל. שלא יוכל אפילו להיות חרון אף. שיהיה "הס קטגור וקח סגור מקומו". וזה יהיה ע"י שנחיה בביטול כמו שהוא ית'. והיות שהחרון אף בזה הוא היפך רצונו, לכן תבע מאיתנו שמרצונינו נעשה היפך מן התאוה שלנו

הפסוק פציצים יקרים

כִּי יִמּוֹךְ אַחִיךָ (בה, לה) אֵיטָא בַּמִּדְרָשׁ כִּי יִמּוֹךְ אַחִיךָ וּמִסָּה יְדוֹ עִמָּךְ, הֵהָד אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דִּל וְכו' וּמִדְבַּר מִיצָה"ר וְכו' עוֹד אֵיטָא בַּמִּדְרָשׁ נוֹתֵן לְדִל אֵין כְּתִיב כָּאֵן אֵלָא מִשְׁכִּיל הוּי מִסְתַּכֵּל אִיךְ לִזְכוֹת בּו ע"כ. פִּירוּשׁוֹ כִי יִהְיֶה אַחִיךָ בִּירִידָה וְתִרְצָה לְהַעֲלוֹתוֹ, וּמִסָּה יְדוֹ עִמָּךְ, ר"ל תִּרְאָה שְׂתֵּהָא שׁוּה עִמּוֹ שִׁיְהִיָּה שׁוּה עִמָּךְ וְאַתָּה עִמּוֹ זֶה נִקְרָא יְרִידַת הַמוֹחִין וְכַפִּי שְׁאוּמִרִים בְּשֵׁם הַצִּדִּיק הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁלֵמָה מִקְרִלִין וְצ"ל כְּשֶׁרוֹצִים לְהַעֲלוֹת אָדָם מִרְפֵּשׁ וּמִיט אִזִּי צָרִיךְ לִירֵד בַּעֲצָמוֹ לְתוֹךְ הַרְפֵּשׁ עַד מִדְרִיגָתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְזֶה וְהַחֲזָקָה בּוֹ תַּחֲזֹק אוֹתוֹ, הֵהָד אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דִּל שְׁמַכְנִים הַשְׁכֵּל לְתוֹךְ הַדֵּל כַּמ"ש מִשְׁכִּיל עַל דְּבַר יִמְצֵא מוֹב (מִשְׁלִי) ר"ל הַמִּשְׁכִּיל בָּא עַל הַדְּבַר אִיךְ לְהַמְצִיא מוֹב. (בֵּית אֶהָרֵן)

אַל תִּקַּח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית (בה, לו) אֵיטָא בַּסְפָּה"ק שֶׁהַלּוֹקָה רַבִּית שִׁיתְרַכָּה לוֹ מַעוֹתֵי ע"י תַּחֲבוּלוֹת לֹא יִקּוּם בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים, אִמְנָם כִּבֵּר דְּרִשׁוּ חו"ל (פִּסְחִים סד) עֲתִידִים שִׁיחִיו הַמֵּתִים, וְלִכְאוּרָה צ"ב הִרִי הַקֵּב"ה יִחִיה הַמֵּתִים בַּעֲצָמוֹ? אֵלָא אוֹתָן שְׂדִינָם שְׁלֹא יִקּוּמוּ בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים, וְהוּי בְּחִיָּהֶם דְּבוֹקִים לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִיתִיִּים וְלַצִּדִּיקִים אֲמִיתִיִּים, שִׁישׁ בְּכֵל דּוֹר אִזִּי אָף שְׁכַשֵּׁל בְּלִקְיַחַת רַבִּית מ"מ צִדִּיקִים אֵלּוֹ שֶׁהִיָּה קְשׁוֹר אֵלֵיהֶם יַעֲשׂוּ הַכֵּל שִׁיקוּם בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים.

אַתָּה כִּסְפָךְ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ (בה, לו) ... אִמְנָם יֵשׁ עוֹד דְּבָרִים תְּלוּיִים בַּעֲבוּדָתָנוּ, אֲשֶׁר תַּחֲסִיר וְתַעֲדִיף, וְהוּא כַּפִּי שִׁיעוֹר עֲבוּדַת הַתַּחֲנוּגִים, וְאִם יַעֲבֹדוּ כִּרְאוּי יוֹסִיפוּ שְׁפַע וְאוֹר לְמַעְלָה, וְיִהְיֶה תּוֹסַפַּת שֶׁל הַקֵּב"ה מְרֻבָּה מִן הַעִיקָר עַד שִׁיחֲשׁוּב קִצְבָתָם הַקִּצּוֹב עֲלֵיהֶם מֵאֵת בּוֹרָאֵם לֹאִין כְּלוֹם בַּעֲרֵךְ הַתּוֹסַפַּת הַהוּא, וְד"ל. (אוֹצֵר הַחַיִּים)

אַם בַּחֲקוֹתֵי תִלְכוּ וְכו' וְנִתְּנִי גִשְׁמִיכֶם בַּעֲתָם וְכו' (כו, ג) אִם יִצִּירַת הָאָדָם בַּעוּה"ז בַּחֵק בְּלִי טַעַם כִּי הַטַּעַם וְהַסְבָּרָה הִיָּה נָח שְׁלֹא נִבְרָא, וְז"ש תִּלְכוּ עַל שֶׁהוּא קָרוֹב לְהַפְסֵד וְרַחוּק מִשְׁכָּר, עַל יְדֵי מַעֲשִׂיכֶם הַטּוֹב תִּגְרַמוּ וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יִבּוּלָה לְהַשְׁפִּיעַ מִלְמַעְלָה שְׁפַע מוֹב וְיִזְכּוּ לְקַדֵּשׁ הַגִּשְׁמִיּוֹת בַּעֲתָם שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה...

אַם בַּחֲקוֹתֵי תִלְכוּ וְכו' (כו, ג) כִּשְׁהָאֲרָם שׁוֹמֵר חֻקֵּי הַשֵּׁי"ת וְאִינוּ עוֹזֵב עוֹל מַלְכוּתוֹ וְאָף שֶׁשׁוֹמֵר מִצְוֹתָיו וְתוֹרָתוֹ עַל כָּל זֹאת אִינוּ מִתְּנַגָּה לְהַסִּיר עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם אָף לְרַגַע אֶחָד כְּפִרְש"י לְהִיּוֹת עֲמָלִים בְּתוֹרָה דִּהְיִינוּ לְעִמּוֹל בְּמָה שֶׁקֵּשָׁה לוֹ וְאִינוּ מִשִּׁיגוּ עִי"ז וְנִתְּנִי גִשְׁמִיכֶם בַּעֲתָם שְׁכֵל הַהַשְׁפָּעוֹת בַּעוֹלָם יִבּוּאוּ מִכֶּם... (שַׁפַּת אִמַּת)

אַם בַּחֲקוֹתֵי תִלְכוּ וְכו' (כו, ג) כִּי חֵק הוּא גְזִירָה בְּלִי טַעַם וְאַח"כּ וְאַתָּה מִצְוֵי תַּשְׁמְרוּ לְשׁוֹן צוֹתָא בְּסִימָא וְעִשִּׂיתֶם אוֹתָם, אִתֶּם תַּעֲשׂוּ אוֹתָם כְּרֵאִיִּיתָא בַּמִּדְרָשׁ שְׁכָאִילוֹ הוּא עֲשֵׂה אֵת הַמִּצְוֹת וְהַתּוֹרָה נִקְרָאת עַל שְׁמוֹ כִּי בְּתַחֲלִילָה נִקְרָאת תּוֹרַת ה' וְלִבְסוּף נִקְרָאת תּוֹרָתוֹ כִּיֵּן שׁוֹכָה לַחַיּוֹת וְלַהַשְׁפִּיעַ עַל יְדוֹ חַיּוֹת לְהַעֲלוֹמָת. (בֵּית אֶהָרֵן)

י"ל ע"י מערכת החברותא רח' ערני 3 ירושלים

פֶּקֶס: 02 - 5829688 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לְעִילּוֹי נְשִׁמָּה

ר' בְּנִימִין ב"ר יִצְחָק נִיסִים ז"ל
נִלְב"ע י' בִּאִיר ת. נ. צ. ב. ה.

לְעִילּוֹי נְשִׁמָּה

הַר"ר רַחֲמִים בֵּן שְׁבַתָּאִי ז"ל
נִלְב"ע ט"ז אִיר תַּשְׁע"ד ת. נ. צ. ב. ה.

לְעִילּוֹי נְשִׁמָּה מוה"ר ר' אֲשֶׁר ב"ר אַרְיֵה מִרְדְּכִי זצ"ל זי"ע